

Remissyttrande till promemorian Åtgärder för att säkerställa veterinär beredskap under jourtid (DS2025:27)

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) är en partipolitiskt obunden intresse- och företagargrupp för de gröna näringarna. LRF har cirka 120 000 medlemmar som tillsammans driver omkring 63 000 företag. Vi verkar för att skapa bättre förutsättningar för företagande och tillväxt med jord, skog, trädgård och landsbygdens miljö som bas.

En fungerande och tillgänglig djursjukvård för lantbrukets djur inklusive hästar i hela landet, dygnet runt, är en grundläggande förutsättning för våra medlemmars verksamhet, för att säkerställa ett gott djurskydd och främja god djurvälstånd samt för Sveriges livsmedelsberedskap. En robust livsmedelsproduktion är en central del av Sveriges civila försvar.

LRF tackar för möjligheten att yttra sig över utredningens förslag.

Sammanfattning av LRFs synpunkter

LRF välkomnar merparten av utredningens förslag eftersom de adresserar de grundläggande problem som präglar den svenska veterinära beredskapen. Den nuvarande situationen är ohållbar. Bristen på veterinärer för lantbrukets djur inklusive hästar, särskilt under jourtid, är akut och utgör ett hot mot djurskyddet, djurvälståndet, livsmedelsproduktionen, företagandet på landsbygden och den civila beredskapen. Säkerställd tillgång till veterinärvård är också en viktig faktor för att starta och driva företag och bidrar till att skapa förutsättningar för god lönsamhet. LRF ser därför positivt på utredningens övergripande inriktning att skapa ett mer hållbart och långsiktigt system för den veterinära beredskapen under jourtid. LRF delar även utredningens syn att incitament och samverkan är att föredra framför tvång. LRF uppmuntrar regeringen att skyndsamt ta flertalet av utredningens förslag vidare och genomföra de åtgärder som föreslås.

Med detta sagt så **avstyrker LRF bestämt förslaget om att statens ansvar för hästar enbart ska baseras på marknadsanalyser**. För att skapa ett robust och förutsägbart system måste hästar omfattas av det statliga åtagandet på samma villkor som lantbrukets övriga djur.

LRF tillstyrker förslagen om:

- Att statens åtagande fokuseras på lantbrukets djur, där LRF dock menar att hästarna även är inkluderade.
- Att en beredskapsplikt för veterinärer inte införs.
- Att en statlig beredskapsersättning införs för privata aktörer.
- Att en nationell, samordnande och oberoende beredskapstjänst inrättas under Jordbruksverkets ansvar.

LRF anser att förslagen, med undantag för den otillräckliga lösningen för häst, kan lägga grunden för en mer hållbar och tillgänglig veterinär beredskap.

Övergripande synpunkter

LRF anser att det är bra att staten även fortsättningsvis har huvudansvar för smittskyddsberedskapen.

När det gäller djurens hälso- och sjukvård har LRF under lång tid påtalat att den nuvarande organisationen för veterinär jourberedskap inte är hållbar. Bristen på kliniskt verksamma veterinärer för lantbrukets djur inklusive hästar, i kombination med svårigheter att rekrytera till jourtjänstgöring, utgör ett allvarligt hot mot möjligheten att erbjuda djuren ett gott djurskydd och därmed främja djurvälfaerden, svensk livsmedelsproduktion och civil beredskap. Bland annat visar en enkätundersökning som LRF gjorde hösten 2025 att 27% procent av de djurhållare som besvarat enkäten uppger att de inte har tillgång till veterinär dygnet runt under årets alla dagar.

Promemorians förslag adresserar flera av de grundläggande problem som LRF och branschen identifierat. LRF ser positivt på ett fortsatt övergripande statligt ansvar för den veterinära beredskapen och att det är bra att Jordbruksverket får det uppdraget.

LRF anser dock att de förslag som gäller häst inte är tillräckliga med den föreslagna nivån, där avlivning i vissa fall anses vara tillräckligt för att uppfylla statens ansvar. Detta kan innebära risk för stora ekonomiska förluster om dyrbara hästar måste avlivas för att det inte finns veterinär kompetens. Hästar är också en viktig resurs för den civila beredskapen, vilket är viktigt att värna om.

Detaljerade synpunkter på förslagen

Statens ansvar

LRF stödjer utredningens bedömning att staten ska behålla det yttersta ansvaret för den veterinära beredskapen. LRF ser annars en risk för snedvridning av konkurrensen och en jävssituation. Alternativet att dela upp det statliga åtagandet mellan Jordbruksverket (ansvar för smittskyddsberedskap och viss nationell styrning) och ett flertal länsstyrelser (regional beredskap) skulle i sin tur kunna leda till fragmentering och bristande nationell

samordning. Även med ett statligt ansvar är dock en regional förankring viktigt och här kan länsstyrelserna fortsatt spela en viktig roll.

Att en beredskapsplikt inte bör införas

LRF tillstyrker utredningens slutsats att beredskapsplikt inte skall införas. Vägen framåt är att skapa goda förutsättningar och incitament som gör jourarbetet attraktivt, inte att tvinga in yrkeskåren i ett system som riskerar att leda till att ännu fler lämnar den kliniska verksamheten. Utredningens proportionalitetsbedömning är korrekt; ett tvång vore varken lämpligt eller nödvändigt och skulle riskera att förvärpa veterinärbristen.

Differentiering mellan djurslag

Att det statliga åtagandet är starkt för lantbrukets djur är en förutsättning för en trygg och konkurrenskraftig livsmedelsproduktion i hela landet. Tillgång till akut veterinärvård är en djurskyddsfråga som utgör grunden för djurvälståndet och är också avgörande för att minimera ekonomiska risker för företagaren. Den modell som utredaren föreslår är därför bra, med undantag för hästarna enligt nedan.

LRF anser att den föreslagna modellen för häst, där statens ansvar baseras på marknadsanalyser i varje veterinärområde, innebär stora risker för hästföretagarna. Det finns en risk att hästägare inte kommer att kunna få vård för sina djur under beredskapstid om marknadsanalysernas resultat inte överensstämmer med verkligheten. I de fall inte privata aktörer etablerar sig på det sätt som marknadsanalyserna bedömt kommer hästägare inte att kunna få vård för sina djur, med de stora ekonomiska och emotionella konsekvenser som det medför. Att i dessa fall enbart kunnat anlita veterinär för avlivning kommer att få stor negativ påverkan på hästföretagen. Hästnäringen är en viktig del av landsbygdens ekonomi och hästen är en resurs för den civila beredskapen, och bör därför likställas med lantbrukets djur i det statliga åtagandet.

Utredningens förslag innebär att veterinärer i större utsträckning kan arbeta med de djurslag man bedömer att man har kompetens för, LRF ser detta som positivt då det kan bidra till en ökad vilja att ha beredskap.

Begränsning till akut vård och kopplingen till Villkorad Läkemedelsanvändning (ViLA)

Att definiera det statliga åtagandet under jourtid till "akut vård som inte kan avvakta" är en rimlig avgränsning som skapar tydlighet. Villkorad läkemedelsanvändning (ViLA) underlättar en snabb insats vid vissa akuta fall, vilket är en viktig djurskyddsåtgärd och positivt för djurvälståndet, samt för lönsamheten i företagen. Det frigör också tid för veterinärer att arbeta med fall och besättningar som inte ingår i ViLA, vilket är positivt även för beredskapsfrågan. LRF vill därför betona att ett genomförande av promemorians förslag måste gå hand i hand med en kraftig förenkling och utökning av systemet med Villkorad läkemedelsanvändning (ViLA), i linje med de förslag som lades fram i SOU 2024:56 och 2025:58. LRF välkomnar Jordbruksverkets uppdrag att under 2026 utreda förutsättningarna för att förenkla regelverket vad gäller villkorad läkemedelsanvändning och bistår gärna Jordbruksverket i detta arbete.

Beredskapsersättning och ökade incitament för privata aktörer

Det enskilt viktigaste förslaget i promemorian är införandet av en beredskapsersättning. Utan ekonomiska incitament har det visat sig svårt att få privata aktörer att delta i jourberedskapen. LRF har länge efterfrågat en modell där både privata veterinärer och Distriktsveterinärerna kan verka på mer likvärdiga villkor. Dock kan det föreslagna systemet bara fungera om ersättningsnivåerna är tillräckliga för att skapa ekonomiska incitament. Andra modeller och prisnivåer kan över tid behöva övervägas för att säkerställa detta.

LRF anser att det är avgörande att ersättningen utformas så att den är enkel att administrera och förutsägbar för den enskilde veterinären eller företaget. Det är också viktigt att ersättningsnivåerna är tillräckligt höga för att kompensera för den obekväma arbetstiden och de kostnader som jourverksamhet medför. Upphandlingar har sedan tidigare visat sig fungera dåligt för veterinära tjänster, och LRF anser att till exempel beredskapsavtal vore en bättre lösning.

LRF anser vidare att man bör överväga differentierade beredskapsersättningar för att stimulera veterinär verksamhet i geografiska områden där det bedöms vara lämpligt. Avståndens betydelse måste beaktas i utformningen av beredskapssystemet. I delar av landet fungerar beredskapen sämre även om det formellt finns en veterinär i området. Restiderna kan påverka djurskyddet och i förlängningen djurvälfaerden och arbetsmiljön och måste beaktas i både planering och ersättningsmodell. LRF anser att differentierade beredskapsersättningar ska införas i områden där avstånden väsentligt påverkar möjligheterna att upprätthålla veterinär beredskap.

LRF ser även att föreskriften om stöd till företag med avlägset belägen djurhållning måste ses över inom kort. Det har kommit till vår kännedom att den föreskrift som remitterades i december 2025 medfört en stor skillnad i ersättningar gentemot den tillämpningen av beslutet 306–205/09 som tidigare låg till grund för ersättningen. Med nuvarande utformning är ersättningen dessutom mycket svår att förutse för de egentliga stödmottagarna, det vill säga djurhållarna, och riskerar att tolkas olika av olika veterinärer. LRF anser dessutom att även veterinärvård för hästar bör omfattas av stödet.

Nationell samordning

LRF stödjer att Jordbruksverket får ansvaret för en nationell beredskapstjänst. Denna funktion, som samordnar tillgängliga jourveterinärer och agerar som en första kontaktpunkt för djurägare, kan avsevärt förbättra effektiviteten och arbetsmiljön för veterinärerna.

LRF vill dock understryka vikten av utredningens förslag att denna tjänst ska vara organisatoriskt frikopplad från Distriktsveterinärerna. Detta är avgörande för att bygga förtroende och undvika konkurrensproblem. En neutral plattform är en förutsättning för att få bred anslutning från privata veterinärer.

Distriktsveterinärernas roll

Det är viktigt att Distriktsveterinärernas roll och relation till privata aktörer hanteras varsamt. LRF anser att målet måste vara en ökad samverkan, där Distriktsveterinärerna och privata aktörer kompletterar varandra. Förslagen i utredningen innebär förändringar som även kan komma att påverka konkurrenssituationen och prisutvecklingen på marknaden. Det är viktigt att detta följs upp.

Marknadsanalyser

De marknadsanalyser som Jordbruksverket ska genomföra kommer att vara avgörande för att bedöma var statlig närvaro är nödvändig. För att fungera som ett tillförlitligt underlag måste systemet för marknadsanalyser vara transparent, konkurrensneutralt och väl underbyggt, så att både enskilda veterinärer, mindre kliniker och större aktörer kan delta på lika villkor. Analyserna behöver dessutom ta hänsyn till praktiska förutsättningar, såsom olika veterinärers djurslagsinriktning.

Samtidigt är marknadsförutsättningarna för veterinärverksamhet mycket känsliga för förändringar. Erfarenheten visar att tillgången till akutvård snabbt kan försämrats om en enda veterinär lämnar ett område eller ändrar verksamhetsinriktning. Detta innebär att en modell som bygger på periodiska analyser riskerar att bli alltför trögrörlig för att fånga upp faktiska förhållanden i tid, särskilt i områden där det redan idag saknas en fungerande privat marknad för akutvård. Nyetablering av veterinär verksamhet beror dessutom på många faktorer som går utöver nivån på beredskapsersättningar.

Mot denna bakgrund behöver marknadsanalyserna följas upp och utvärderas kontinuerligt, för att säkerställa att besluten som baseras på dem får avsedd effekt och att veterinärer faktiskt tar de uppdrag som analyserna identifierat.

Kompetensförsörjning och utbildning

Promemorian berör behovet av utbildningsinsatser, vilket LRF ser som en central och långsiktig fråga. För att säkerställa tillgången på veterinärer med kompetens för lantbrukets djur inklusive hästar krävs åtgärder genom hela utbildningskedjan. Ett fortsatt arbete på SLU behövs för att veterinärstudenter på bästa sätt ska kunna förberedas för arbete i fält och under jourtid i hela landet. LRF anser också att det bör utredas hur fler personer med lantbruksbakgrund kan antas till veterinärutbildningen. Fortbildning för verksamma veterinärer är en annan viktig faktor för att säkerställa kompetens att kunna ta akuta jourfall utanför de djurslag eller det kompetensområde som veterinären vanligtvis verkar inom.

Avslutande kommentarer

Den veterinära beredskapen är en viktig del av fungerande och tillgänglig djursjukvård. LRF ser dock att arbetet med utveckling och modernisering av djurens- hälso- och sjukvård behöver fortsätta vidareutvecklas i övriga delar. Detta skulle exempelvis kunna omfatta nya tekniska lösningar och digitalisering samt utveckling av nya roller inom djurhälsopersonalen.

LRF ser promemorians förslag, med undantag för modellen avseende veterinär beredskap för häst, som ett viktigt och nödvändigt steg för att reformera ett system som länge varit i behov av förändring. Förslagen skapar bättre förutsättningar för att privata veterinärer ska kunna och vilja delta i jourberedskapen, vilket är avgörande för att trygga djurskyddet, främja djurvälfaerden och säkra livsmedelsproduktionen i hela Sverige. Modellen avseende veterinär beredskap för häst måste dock först arbetas om för att skapa ett system som är genuint heltäckande och förutsägbart för alla företagare med stora djur.

Det är viktigt att regeringen därefter skyndsamt går vidare med förslagen och säkerställer att de nödvändiga ekonomiska resurserna anslås för att genomföra reformen, särskilt vad gäller beredskapsersättningen. LRF bistår gärna i det fortsatta arbetet med att utforma detaljerna i det nya systemet.

För Lantbrukarnas riksförbund

Mikaela Johnsson
Vice förbundsordförande
Lantbrukarnas Riksförbund

Anita Jonasson
Veterinär
Lantbrukarnas Riksförbund